

Bastaardduizendknoop (*Fallopia x bohemica*)

Foto: Edu Boer

Bron: NVWA

[Bastaardduizendknoop](#), ook wel basterd- of Boheemse duizendknoop genoemd, is een hybride plant, ontstaan door bevruchting van de vrouwelijke bloemen van Japanse duizendknoop met stuifmeel van Sachalinse duizendknoop. Deze hybride werd in 1983 voor het eerst beschreven. Al gauw bleek dat bastaardduizendknoop al veel langer in meerdere Europese landen aanwezig was, maar nooit als zodanig was herkend. Het is waarschijnlijk dat veel waarnemingen van Japanse duizendknoop in werkelijkheid bastaardduizendknoop betreffen.

Bastaardduizendknoop is een overblijvende plant die tot 3,5 meter hoog kan worden. De bladeren hebben een rechte tot zwak hartvormige bladvoet, zijn 15-30 cm lang en op de onderzijde van de bladnerven staan korte (maximaal 0,5 mm) stijve haren. De plant bloeit van juli tot en met oktober met crème-witte bloemen. De holle, rechtopstaande stengels zijn weinig tot veelvuldig vertakt en sterven tegen de winter af. Bastaardduizendknoop heeft dikke (meer dan 1 cm), kruipende wortelstokken. Er komen geregeld planten met tweeslachtige bloemen voor. Het is onbekend of er kiemkrachtig zaad wordt gevormd.

Bastaardduizendknoop lijkt sterk op de twee ouders, Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*) en Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*). Bastaardduizendknoop heeft korte, stijve haren op de onderzijde van de bladnerven, terwijl de Japanse duizendknoop geen haren heeft en de Sachalinse duizendknoop langere buigzame haren. Een overzicht van de verschillen tussen de drie soorten staat in dit [rapport](#). Bastaardduizendknoop lijkt ook op de weinig voorkomende Afghaanse duizendknoop, maar daarvan zijn de bladeren meer langwerpiger.

De laatste jaren is duidelijk geworden dat grote massavegetaties duizendknoop buiten de bebouwde kom meestal niet Japanse duizendknoop is, zoals eerst werd gedacht, maar bastaardduizendknoop. Bastaardduizendknoop komt veel algemener voor dan eerst werd vermoed.

De vier Aziatische duizendknopen lijken sterk op elkaar en hebben ook dezelfde impact (waarbij de impact van de Afghaanse duizendknoop minder groot is) en moeten op eenzelfde wijze worden bestreden. In de praktijk is het onderscheid van minder belang.

Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2020: Bastaardduizendknoop komt in Nederland wijdverspreid voor maar wordt nogal eens aangezien voor Japanse duizendknoop. Het aantal waarnemingen neemt toe. Deze hybride heeft een grotere verspreiding dan Japanse en Sachalinse duizendknoop.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

Bastaardduizendknoop is extreem invasief en heeft een nog grotere impact op de biodiversiteit dan de twee oudersoorten. Net als Japanse en Sachalinse duizendknoop loopt de plant vroeg in het voorjaar uit, heeft een snelle lengtegroei en vormt een nagenoeg gesloten bladerdek. Hierdoor wordt de overige vegetatie geheel overgroeid en op de duur verdrongen. Ook het aantal soorten ongewervelde dieren (o.a. bosmieren, vlinders en insecten) wordt lager als bastaardduizendknoop de groeiplaats domineert. Bastaardduizendknoop kan door zijn groeiwijze een bedreiging vormen voor graslanden, ruigtes en droge en natte alluviale bossen. De soort beïnvloedt zijn standplaats door het vastleggen van organisch materiaal en voedingsstoffen.

Effect op ecosysteemdiensten^[2]

Door het wegconcurreren van de (gras)vegetatie op dijken, oevers en andere taluds kan bastaardduizendknoop de stabiliteit van dijken en oevers van watergangen ondermijnen.

Overige effecten

Bastaardduizendknoop kan grote schade veroorzaken aan funderingen, verhardingen, infrastructuur, rioleringen en drainagebuizen. De top van het rhizoom is opmerkelijk zacht en flexibel en in staat om langs obstakels en door al bestaande scheuren en naden in asfalt, beton of metselwerk te groeien.

Bastaardduizendknoop die in bermen groeit, ontnemt automobilisten het zicht waardoor extra gemaaid moet worden. Dit brengt extra kosten met zich mee. Ook veroorzaakt de plant economische schade bij jonge aanplant in de bosbouw.

Wat te doen?

Door het uitgebreide systeem van diep groeiende wortelstokken die in leven blijven als het bovengrondse deel van de plant wordt verwijderd, de groeikracht en de relatief grote weerbaarheid tegen bestrijdingsmiddelen is bastaardduizendknoop moeilijk te verwijderen op plekken waar de plant zich goed heeft gevestigd. Stengel en wortelstokken breken makkelijk in kleine delen. Fragmenten van de wortelstokken en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

Voorkom verdere verspreiding

Verdere verspreiding kan voorkomen worden door bij het beheer van bermen, plekken waar bastaardduizendknoop voorkomt, niet te maaien. Bij het maaien worden plantenresten in de directe omgeving verspreid en/of kunnen op de maaibalk of in de maaikorf achterblijven en bij loslaten weer leiden tot nieuwe groeiplekken. Als maaien noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor de verkeersveiligheid, wordt aangeraden om bastaardduizendknoop apart te maaien en het maaisel af te voeren naar een [gecertificeerd compostbedrijf](#).

Maaien langs waterwegen vraagt extra zorg. Hierbij moet voorkomen worden dat stengeldelen in het water terechtkomen en zich zo verder kunnen verspreiden. Het maaisel moet zorgvuldig worden afgevoerd.

Ook kan beter niet gestimuleerd worden om de plant te oogsten voor menselijke consumptie. Dit geeft een grotere kans op verspreiding naar andere plaatsen, terwijl de groeikracht van de plant nauwelijks afneemt.

Bij verplaatsing van grond moet erop gelet worden dat er geen worteldelen worden meegenomen en bij opbrengen van grond dat er geen worteldelen inzitten (tenzij de grond minimaal 3 meter onder het maaiveld wordt verwerkt).

Het lijkt er op dat bastaardduizendknoop niet wordt verkocht. Maar mocht dat wel het geval zijn dan wordt aangeraden de plant niet aan te kopen en niet aan te planten.

Bestrijding

Beheer is altijd arbeids- en kostenintensief en vereist een lange adem. Regelmatig maaien leidt niet tot verdwijnen van de plant en vergroot alleen de kans op verdere verspreiding. Chemische bestrijding in combinatie met maaien gedurende minstens drie jaar is mogelijk effectief. Het maaisel moet zorgvuldig worden afgevoerd en de maaimachine moet na elke keer maaien zorgvuldig worden schoongemaakt. Injectie van de stengels met glyfosaat is effectief; deze toepassing is sinds maart 2018 toegestaan voor professioneel gebruik in openbaar groen en particuliere tuinen. Op kleine, zandige locaties is 3 meter diep afgraven en zeven van de grond een optie. Waar afgraven en maaien geen opties zijn, is het afdekken een mogelijkheid, mits er geen hoge obstakels staan.

Ervaringen met diverse vormen van bestrijding van de diverse duizendknopen vindt u in het [rapport](#) van stichting Probos en op de website bestrijdingduizendknoop.nl. Op deze website staat een beslisboom met tips en adviezen om vestiging van duizendknoop op locaties te voorkomen en wordt u ondersteund bij het kiezen van de juiste bestrijdingsmogelijkheden voor plekken waar duizendknoop voorkomt.

Groenafval met daarin resten van bastaardduizendknoop kunnen het beste gecomposteerd worden door een [gecertificeerd compostbedrijf](#).

Meer info over bastaardduizendknoop

Oorsprongsgebied

Bastaardduizendknoop heeft geen gebied waar de soort inheems is. De hybride is alleen bekend in de gebieden waar de oudersoorten zijn geïntroduceerd en is daar waarschijnlijk lokaal ontstaan.

Habitat

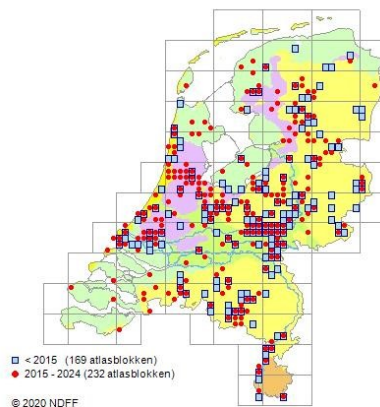
Bastaardduizendknoop groeit, net als de andere Aziatische duizendknopen, op zonnige tot halfschaduw plaatsen op verschillende grondsoorten, maar vooral op vochtige en nitraatrijke grond. Komt vaak voor op terreinen met verstoorde grond, zoals plaatsen waar puin of tuinafval is gestort, op braakliggende terreinen en in spoor- en wegbermen. De plant groeit op rivier- en beekoevers en in open bossen en bosranden. In Nederland komt de hybride vooral voor langs waterwegen.

Introductieroute Nederland

Bastaardduizendknoop is als kruising tussen Japanse en Sachalinse duizendknoop waarschijnlijk ontstaan ergens in Europa.

Aanwezigheid in Nederland

De bastaardduizendknoop is waarschijnlijk veel algemener dan uit onderstaand kaartbeeld blijkt. In regio's waar systematisch op deze hybride is gelet, komt de plant in elk atlasblok voor. In 1997 is de plant voor het eerst waargenomen.

Verspreiding van bastaardduizendknoop in Nederland. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Bastaardduizendknoop is een spontane kruising tussen twee Aziatische duizendknopen en wordt niet of nauwelijks verkocht. De plant heeft zich al gevestigd in Nederland. De kans op verspreiding is groot. Fragmenten van de wortelstokken, van maar enkele grammen, en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

Wortelstokken en stengels breken gemakkelijk. Verspreiding van de plant vindt dan ook plaats doordat stengeldelen en delen van de wortelstokken worden verspreid bij het maaien. Daarnaast is transport van grond met daarin (fragmenten van) wortelstokken een belangrijke bron van verspreiding. De plant kan ook gemakkelijk door stromend water verspreid worden.

Wet- en regelgeving

Niet van toepassing.

Risicobeoordeling

[Beringen, R., R.S.E.W. Leuven, B. Odé, M. Verhofstad & J.L.C.H. van Valkenburg, 2019. Risicobeoordeling van vier Aziatische duizendknopen in Europa.](#)

Bronnen

[Cabi datasheet *Fallopia x bohemica*](#)

[De Groot, C. & J. Oldenburger, 2011. De bestrijding van invasieve uitheemse plantensoorten; een studie naar de bestrijding van 6 invasieve exoten in de Nederlandse buitenruimte. Stichting Probos](#)

[Duistermaat, H. et al., 2012. Actuele verspreiding en risico's van mannelijke fertiele *Fallopia japonica* \(Polygonaceae\) planten.](#)

Expertpanelbeoordeling 152 invasieve exoten, 2015. NVWA. [datasupplement 7: planten terrestrisch](#)

[Q-bank invasive plants](#)

[Risicobeoordeling voor België](#)

[Verspreidingsatlas.nl](#)

Laatste update: 1-7-2020